

Final de partida

Samuel Beckett

Traducció de Joan Cavallé

TERTRE

FINAL DE PARTIDA

SAMUEL BECKETT

Traducció de Joan Cavallé

Premi Josep M. de Sagarra 1988
de traducció teatral

Cossetània
EDICIONS

Primera edició: juliol del 2010

© *Fin de partie*, 1957, Les Éditions de Minuit
© de la traducció: Joan Cavallé
© Cossetània Edicions

Edita: Cossetània Edicions
C. de la Violeta, 6 • 43800 Valls
Tel. 977 60 25 91
Fax 977 61 43 57
cossetania@cossetania.com
www.cossetania.com

Fotografia de la coberta: Ros Ribas
Imatge de la representació de *Fi de partida*, al Teatre Grec de Barcelona,
sota la direcció de Rosa Novell.

Disseny i composició: Imatge-9, SL

Impressió: Gràfiques Moncunill, SL

ISBN: 978-84-9791-695-0

Dipòsit legal: T-1.130-2010

ÍNDEX

Presentació, de Rosa Novell	9
<i>Final de partida</i> , de Samuel Beckett	15
Una lectura de <i>Final de partida</i> , de Joan Cavallé	69

PRESENTACIÓ

Samuel Beckett neix a Dublín el 1906. Després es trasllada a París, on viurà fins a la seva mort. Durant uns anys treballa com a secretari de James Joyce. Entre 1954 i 1956 escriu *Final de partida* en francès i ell mateix la tradueix a l'anglès. El 1969 rep el Premi Nobel de Literatura. Mor el 22 de desembre de 1989, als 83 anys.

Es pot considerar Samuel Beckett el més gran innovador de la literatura dramàtica contemporània. El seu teatre és una reflexió tràgica, però amb un agudíssim sentit de l'humor, sobre l'ésser humà reduït al seu estat més elemental, sense circumstància.

Beckett avança cap al silenci, per “no-dir”, per “no-significar” alguna cosa.

A *Final de partida* Beckett vol amb totes les seves forces “no-fer”. Des de la primera frase sabem que no podem esperar que res canviï: no sabem si tot s'ha acabat o si encara pot passar alguna cosa.

Hamm i Clov són dos *outsiders*. Viuen reduïts en un espai que és el seu espai mental i del qual no volen ni poden escapar-se. Aquí ja no hi ha parets físiques: totes són dins els seus caps, en un “interior sense mobles. Gris”. Hi ha potser un impossible exterior.

Hamm, en la seva ceguesa i impossibilitat de moviments, es nega a veure el món, el pas del temps, l'envelliment, la mort. Nagg i Nell, pare i mare, es marceixen dins dels seus cubells d'escombraries. Només Clov té una certa llibertat de moviments, només ell podria ser capaç d'abandonar aquest lloc. Però, ho farà?

Samuel Beckett deia que a *Final de partida* no passava res, no volia significar res que anés més enllà de la pròpia representació. Paraules i res més que paraules, remor de “vida”.

Presentació

Ell mateix explicava la seva posició d'aquesta manera: “Al meu parer, la gran cosa ha estat Auschwitz. No sóc sociòleg, ni historiador, ni filòsof, però després d'Auschwitz les ideologies s'esmicolen, qualsevol humanisme sembla una farsa. Crec que després d'aquest horror, d'aquest enfonsament de tots els valors, s'ha fet sentir un desarrelament que ha portat els més conscients —o els més sensibles— a interrogar-se, a recórrer al que és més primordial, més elemental. No es tracta tant de per què, sinó de com. *Com és*”.

ROSA NOVELL

MUNTATGES D'AQUESTA TRADUCCIÓ

Amb el títol *Fi de partida*, aquesta traducció ha conegut tres muntatges. El primer va ser estrenat al Mercat de les Flors, a Barcelona, el dia 3 de març de 1990 per la companyia La Gàbia, amb el repartiment següent:

CLOV	Ramon Vila
HAMM	Joan Anguera
NAGG	Lluís Soler
NELL	Iva Vigatà
<i>Escenografia i figurins</i>	Jon Berrondo
	Txema Nogués
<i>Il·luminació</i>	Lluís Quintana
<i>Direcció</i>	Jordi Mesalles

L'any 2000 se'n va fer un de nou, produït pel Govern de les Illes Balears, que va estrenar-se al Sitges Teatre Internacional, amb el següent repartiment:

CLOV	Salvador Oliva
HAMM	Enric Garcia
NAGG	Manel Tubert
NELL	Aina Frau
<i>Espai escènic, il·luminació, vestuari i direcció</i>	Gábor Tompa

Muntatges d'aquesta traducció

El tercer muntatge, produït pel Festival de Barcelona GREC, la Sala Muntaner, el Consorci del Teatre Bartrina i el CAER, va ser estrenat el 6 d'agost de 2005 al Teatre Grec, de Barcelona, amb el següent repartiment:

CLOV

HAMM

NAGG

NELL

Espai escènic

Vestuari

Il·luminació

Direcció

Jordi Boixaderas

Jordi Bosch

Xavier Capdet

Pilar Rebollar

Jordi Colomer

Mercè Paloma

Albert Faura (A.A.I.)

Rosa Novell

NOTA DEL TRADUCTOR

Vaig traduir per primer cop aquesta obra el 1987. Amb aquesta traducció van concedir-me, el 1988, el premi Josep M. de Sagarra de traducció teatral. Des de llavors, d'aquesta traducció se n'han derivat tres muntatges i se n'ha fet una edició. En la present s'incorporen les diferents modificacions que la pràctica escènica ha anat aconsellant. També hi introduceixo modificacions que són fruit d'un major coneixement, per part meva, de l'obra de Beckett i de l'acarament amb diferents versions, bàsicament, l'original francès de 1957 (Les Éditions de Minuit, París), la traducció anglesa de 1958 (Grove Press, Nova York), l'edició anglesa d'aquesta mateixa traducció de 1965 (Faber & Faber, Londres), l'edició trilingüe francès-anglès-alemany de 1974 (Suhrkamp Verlag, Frankfurt am Main) i la darrera edició francesa de 2009 (Les Éditions de Minuit, París).

Al llarg de les diferents versions que he anat fent d'aquesta mateixa obra, hi ha hagut moltes persones que m'han ajudat a precisar termes, o a aclarir-ne el significat precís en cada una de les llengües que he consultat. He d'agrair la col·laboració d'Odile Arqué, Frank Mc Gabbann, Magí Sunyer, Tony Cox (que malauradament ens ha deixat), José Sanchis Sinisterra i Joaquim Mallafrè. D'una manera molt especial, he d'agrair les seves aportacions als directors i membres de les companyies dels dos muntatges de l'obra en què se'm va invitar a participar, el de 1990 a càrrec de La Gàbia de Vic, amb direcció de Jordi Mesalles; i el de 2005, amb direcció de Rosa Novell.

També vull agrair a Ros Ribas les facilitats que m'ha donat a l'hora de reproduir una fotografia seva a la portada.

Totes les notes a peu de pàgina són del traductor.

FINAL DE PARTIDA

Fin de partie va ser estrenada en francès, el dia 3 d'abril de 1957, al Royal Court Theatre, a Londres, dirigida per Roger Blin, amb escenografia de Jacques Noel i amb el repartiment següent:

HAMM	Roger Blin
CLOV	Jean Martin
NAGG	Georges Adet
NELL	Christine Tsingos

L'obra va ser reposada el mateix mes a l'Studio des Champs-Élysées, a París, amb el mateix repartiment, llevat només del paper de NELL, interpretat per Germaine de France.

La versió anglesa, del mateix autor, titulada *Endgame*, va ser estrenada el 28 de gener de 1958, al Cherry Lane Theatre, de Nova York, amb direcció d'Alan Schneider.

Interior sense mobles.

Llum grisenca.

A les parets de dreta i esquerra, cap al fons, dues finestretes elevades amb les cortines tirades.

Porta al prosceni, a la dreta. Penjat a la paret, vora la porta, un quadre girat de cara a la paret.

Al prosceni, a l'esquerra, coberts amb un llençol vell, dos pots de la brossa, l'un adossat a l'altre.

Al mig, cobert amb un llençol vell, assegut en una cadira de rodes, HAMM.

Immòbil al costal de la cadira, CLOV se'l mira. Rostre molt vermell.

Es col·loca sota la finestra de l'esquerra. Pas encarcerat i vacil·lant. Mira la finestra de l'esquerra, el cap tirat enrere. Gira el cap, mira la finestra de la dreta. Es col·loca sota la finestra de la dreta. Mira la finestra de la dreta, el cap tirat enrere. Gira el cap i mira la finestra de l'esquerra. Surt, torna tot seguit amb una escaleta de mà, la instal·la sota la finestra de l'esquerra, hi puja, descorre la cortina. Baixa de l'escaleta, fa sis passes cap a la finestra de la dreta, se'n torna a agafar l'escaleta, la instal·la sota la finestra de la dreta, hi puja, descorre la cortina. Baixa de l'escaleta, fa tres passes cap a la finestra de l'esquerra, se'n torna a agafar l'escaleta, la instal·la sota la finestra de l'esquerra, hi puja, mira per la finestra. Riure breu. Baixa de l'escaleta, fa una passa cap a la finestra de la dreta, se'n torna a agafar l'escaleta, la instal·la sota la finestra

de la dreta, hi puja, mira per la finestra. Riure breu. Baixa de l'escaleta, va cap als pots de brossa, se'n torna a agafar l'escaleta, l'agafa, s'hi repensa, la deixa anar, va cap als pots de brossa, aixeca el llençol que els cobreix, el plega curosament i se'l posa sota el braç. Alça una tapa, s'hi aboca i mira a dins del pot. Riure breu. Torna a posar la tapa. El mateix joc amb l'altre pot. Va cap a HAMM, alça el llençol que el cobreix, el plega curosament i se'l posa sota el braç. En bata, cofat amb un casquet de feltre, un gran mocador tacat de sang¹ desplegat sobre la cara, un xiulet penjat al coll, una manta sobre els genolls, gruixuts mitjons als peus, HAMM sembla dormir. CLOV se'l mira. Riure breu. Va cap a la porta, es detura, es gira, contempla l'escena, es gira cap a la sala.

CLOV, *mirada fixa, veu monòtona:* Acabat, s'ha acabat, això s'acaba, això potser s'acabarà. (*Pausa.*) Un gra s'ajunta a un altre gra,² un a un, i un dia, en sec, és un munt, un petit munt, l'impossible munt. (*Pausa.*) No se'm pot castigar més, ja. (*Pausa.*) Me'n vaig a la cuina, tres metres per tres metres per tres metres, a esperar que em xiuli. (*Pausa.*) Són unes bones dimensions, em repenjaré a la taula, miraré la paret i esperaré que em xiuli.

Resta un moment immòbil. Després surt. Torna tot seguit, va a agafar l'escaleta, surt emportant-se l'escaleta. Pausa. HAMM es belluga. Badalla sota el mocador. Es treu el mocador de la cara. Rostre molt vermell. Ulleres negres.

HAMM: ...A... (*badalls*)... a mi. (*Pausa.*) Actuar. (*Aguanta davant seu, amb els braços estirats, el mocador.*) Drap vell! (*Es treu les ulleres, s'eixuga els ulls, la cara, neteja les ulleres, se les torna a posar, plega curosament el mocador i se'l posa delicadament a la butxaca de pit de la bata. S'escura la gola, ajunta les puntes dels dits.*) Hi pot... (*badalls*)... pot haver misèria més... més gran que la meva?³ Sens dubte. Abans. Però avui? (*Pausa.*) El meu pare? (*Pausa.*) La meva mare? (*Pausa.*) El meu... gos? (*Pausa.*) Oh, d'acord que sofreixen tant com uns éssers semblants poden arribar a sofrir. ¿Però vol dir això que els nostres sofriments són equivalents? Sens dubte. (*Pausa.*) No, tot és a... (*badalls*)... bsolut (*tibat:*) com més grans ens fem, més

¹ A la versió trilingüe, l'expressió *tacat de sang* és substituïda per *brut*. *Tacat de sang*, a part de ser l'opció que Beckett manté posteriorment, lliga amb referències posteriors relatives a sagnar o a una petita vena (vid. notes 4 i 6).

² Referència a una de les paradoxes de Zenó, la del gra de mill.

³ Referència a la història d'Èdip. Cec, com Èdip, Hamm es lamenta de la seva desgràcia i es pregunta pel seu pare i la seva mare que, després ho veurem, té entaforats als pots de brossa.

ens inflem. (*Pausa. Moix:*) I més buits estem. (*Ensuma.*) Clov! (*Pausa.*) No, estic sol. (*Pausa.*) Quins somnis! Aquests boscos! (*Pausa.*) Prou, ja és hora que això s'acabi, dins el refugi també. (*Pausa.*) I mentrestant dubto, dubto de... d'acabar. Sí, és ben bé això, ja és hora que això s'acabi i mentrestant dubto encara de... (*badalls*)... d'acabar. (*Badalls.*) Vaja, què tinc ara, faré bé d'anar a dormir. (*Toca et xiulet. Entra CLOV tot seguit. Es detura al costat de la cadira.*) Empudegues l'aire! (*Pausa.*) Preparà'm, me'n vaig a dormir.

CLOV: T'acabo de llevar.

HAMM: I què vols dir?

CLOV: No et puc llevar i dur-te a dormir cada cinc minuts, tinc feina.

Pausa.

HAMM: No m'has vist mai els ulls?

CLOV: No.

HAMM: ¿No has tingut mai la curiositat, mentre dormia, d'alçar-me les ulleres i mirar-me els ulls?

CLOV: Aixecant les parpelles? (*Pausa.*) No.

HAMM: Un dia te'ls ensenyaré. (*Pausa.*) Sembla que són blancs del tot. (*Pausa.*) Quina hora és?

CLOV: L'habitual.

HAMM: Ho has mirat?

CLOV: Sí.

HAMM: I doncs?

CLOV: Zero.

HAMM: Hauria de ploure.

CLOV: Doncs no plourà.

Pausa.

HAMM: I a part d'això. Com va?

CLOV: No puc queixar-me.

HAMM: Et trobes en el teu estat normal?

CLOV, *amoïnat*: Et dic que no puc queixar-me.